

Konsumentverkets allmänna råd om konsumentkrediter;

beslutade den 23 juni 2004.

Konsumentverket beslutar följande allmänna råd.

1. Omfattning

Dessa allmänna råd gäller tillämpningen av bestämmelserna om god kreditgivningssed, kreditprövning, marknadsföring och information, kreditavtalet, kontantinsats och förbehåll om återtaganderätt i 5–7, 9, 14 och 25 §§ konsumentkreditlagen (1992:830). De berör även tillämpningen av förordningen (1992:1010) om effektiv ränta vid konsumentkrediter, marknadsföringslagen (1995:450) och lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Kreditgivare bör följa bestämmelserna i 3 kap. Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2000:2) om krediter i konsumentförhållanden när säkerhet ställs. Där finns även bestämmelser om krediter som rör bostadsändamål.

2. God kreditgivningssed

2.1 Till 5 § konsumentkreditlagen om näringsidkarens allmänna skyldigheter

Enligt 5 § konsumentkreditlagen skall en näringsidkare i sitt förhållande till konsumenten iakttä god kreditgivningssed och därvid ta till vara konsumentens intressen med tillbörlig omsorg. Det innebär bl.a. att en kreditgivare bör agera med utgångspunkt från att kreditavtal kan ha stor betydelse för den enskildes ekonomiska förhållanden.

2.2 Till 5 a § konsumentkreditlagen om kreditprövning

2.2.1 Allmänt

Av 5 a § konsumentkreditlagen framgår att näringsidkare skall göra en kreditprövning innan kredit beviljas. Avsikten är att betona näringsidkarens ansvar för att medverka till att privatpersoner inte skuldsätter sig på ett sätt som är alltför långtgående i förhållande till sina inkomster och övriga ekonomiska förhållanden.

Kreditprövningen bör anpassas efter de särskilda omständigheter som råder i varje enskilt ärende. Olika tillförlitliga metoder kan användas. Kreditpröv-

**KOVFS
2004:6**

Utkom från trycket
den 7 juli 2004

ningen bör syfta till att uppskatta den kreditsökandes framtida betalningsförmåga och grundas på skriftligt underlag eller andra tillförlitliga uppgifter.

Kreditprövning bör göras även om säkerhet ställs.

2.2.2 Undantag från kreditprövning

I 5 a § andra och tredje stycket konsumentkreditlagen anges undantag från kravet på kreditprövning.

Vid tillämpningen av undantaget för ”krediter som avser mindre belopp” i 5 a § tredje stycket konsumentkreditlagen bör krediter som uppgår till högst 1/10 av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring kunna anses omfattas av undantaget.

2.2.3 Kreditansökan

Kreditgivaren bör sträva efter att den som söker kredit blir införstådd med de ekonomiska konsekvenserna av kreditavtalet. Kreditgivaren bör därför i samband med kreditansökan ge den som söker kredit sådan information att denne får vägledning om de ekonomiska förutsättningarna att klara av kreditåtagandet.

2.2.4 Bedömning av kreditansökan

Den kreditsökandes ekonomiska förutsättningar att fullgöra kreditavtalet kan normalt bedömas mot bakgrund av

- inkomster,
- tillgångar,
- utgifter,
- skuldförhållanden (inklusive ställda säkerheter).

Om den kreditsökande ingår i ett hushåll med flera personer bör i lämplig utsträckning hela hushållets ekonomi beaktas.

Utifrån de uppgifter som inhämtats bör en beräkning göras för att pröva om det finns betalningsutrymme för den sökta krediten. För att göra en prövning möjlig kan det vara lämpligt att upprätta en enkel budget. Vid upprättande av en sådan budget kan kreditgivaren få ledning av Konsumentverkets beräkningar av skäliga levnadsomkostnader.

Kreditgivaren bör även inhämta sedvanlig kreditupplysning.

Information om kreditprövningen bör lämnas om den kreditsökande begär det.

2.3 Till 6–7 §§ konsumentkreditlagen om marknadsföring och information

2.3.1 Innehåll och presentation

Av god marknadsföringssed och god kreditgivningssed följer att en uppgift som lämnas till följd av informationsplikten enligt konsumentkreditlagen eller enligt dessa riktlinjer bör vara tydlig och lätt att uppmärksamma. Av god kreditgivningssed följer vidare att informationen om krediten bör presenteras sakligt, korrekt och i neutrala ordalag. Informationen bör vara fullständig avseende sådant som kan antas ha särskild betydelse för den kreditsökande.

2.3.2 Undantag från informationsplikten

Enligt 6 § tredje stycket konsumentkreditlagen behöver information om bl.a. effektiv ränta och kreditkostnad inte lämnas om krediten avser ett belopp som uppgår till högst 1 500 kr eller om krediten skall återbetalas inom tre månader.

Information enligt 2.3.4–2.3.6 behöver inte lämnas om marknadsföringen endast upplyser om att kredit lämnas. Innehåller marknadsföringen argumentation om kreditens förmånlighet eller faktauppgift om krediten bör dock informationen lämnas.

2.3.3 Återhållsamhet och måttfullhet

Kravet på god kreditgivningssed innefattar att näringsidkaren bör visa återhållsamhet och måttfullhet i sin marknadsföring, vilket bl.a. innebär följande.

- Krediten bör inte framställas på ett sätt som kan missleda konsumenten om de ekonomiska följderna eller ge intryck av att den erbjudna krediten inte innebär någon eller endast ringa belastning på ekonomin.
- När kredit kan erhållas mycket snabbt bör inte detta i sig framhållas som ett avgörande argument i förhållande till övriga kreditvillkor. Möjlighet att få snabb kredit bör inte ges en framträdande plats i marknadsföringen.
- Vid fortlöpande krediter eller kontokrediter bör inte förekomma att konsumenter erbjuds kreditköp eller kontanter med uttrycklig hänvisning till att det finns ett outnyttjat kreditutrymme.
- Om en kredit som marknadsförs som räntefri eller motsvarande är förenad med någon kostnad bör det klart och tydligt framgå av marknadsföringen vilka kostnader som tillkommer samt storleken på dessa.
- Om kredittagaren utnyttjat s.k. betalningsfri månad, bör kreditgivaren vid nästkommande avisering informera om att en betalningsfri månad utnyttjats och att saldot därmed ökat med ränta och eventuella avgifter för den betalningsfria månaden.

Måttfullhet och neutral information är särskilt viktigt vid utformningen av reklam för krediter när kreditansökningsformulär bifogas eller vid erbjudande om höjning av tidigare avtalad kreditgräns.

2.3.4 Effektiv ränta vid marknadsföring

Hur den effektiva räntan bör beräknas framgår av bilagan.

Ett tänkt kreditbelopp (standardbelopp) bör ligga till grund för den information som ska följa konsumentkreditlagen och som bör följa dessa allmänna råd. Val av standardbelopp bör göras med beaktande av den marknadsförda kreditens konstaterade eller förväntade storlek. För krediter om 40 000 kr eller mindre bör beloppet 10 000 kr användas och för krediter större än 40 000 kr bör beloppet 100 000 kr användas.

Om krediträntan kan variera i olika kundförhållanden till följd av kundens ekonomiska förutsättningar eller andra omständigheter i det enskilda fallet, bör den effektiva räntan anges som ett exempel. I så fall bör förutsättningarna som exemplet bygger på anges och utgå från en kredit som är vanligt förekommande hos kreditgivaren med avseende på avgifter, lånekonstruktion och säkerhet.

Vid marknadsföring av krediter för förvärv av en särskild vara, tjänst eller

annan nyttighet bör den effektiva räntan beräknas utifrån det marknadsförda kreditbeloppet. Standardbelopp bör inte användas i dessa fall. Om den marknadsförda krediten vid sådana förvärv utgörs av en fortlöpande kredit eller kontokredit bör denna vid beräkningen betraktas som en engångskredit. Det innebär att vid beräkningen av den effektiva räntan bör krediten antas vara outnyttjad före det aktuella köpet. Krediten antas sedan återbetalas i sin helhet enligt villkoren.

Den effektiva räntan bör anges som en årsränta uttryckt i procent med minst en decimal. Den effektiva räntan bör dock anges med två decimaler beträffande engångskrediter där den effektiva räntan har framräknats med det högsta standardbeloppet som underlag. Information om den effektiva räntan bör lämnas med angivande av datum.

Beträffande effektiv ränta i avtal – se avsnitt 2.4.4.

2.3.5 Kreditkostnad och kredittid

Vid marknadsföring av kredit för förvärv av en särskild vara, tjänst eller annan nyttighet skall enligt 6 § första stycket konsumentkreditlagen bl.a. kreditkostnaden anges.

Om den marknadsförda krediten utgörs av en fortlöpande kredit eller kontokredit bör denna vid beräkningen av kreditkostnaden betraktas som en engångskredit. Det innebär att vid beräkningen av kreditkostnaden bör krediten antas vara outnyttjad före det aktuella köpet. Krediten antas sedan återbetalas i sin helhet enligt villkoren.

Vid marknadsföring av krediter som innehåller uppgifter om delbetalningarnas storlek, bör kredittiden eller antalet delbetalningar som beräkningarna bygger på anges.

2.3.6 Skriftlig information

Den information som skall lämnas enligt 7 § konsumentkreditlagen bör lämnas på ett sådant sätt att det kan anses säkerställa att konsumenten får kännedom om informationen.

2.4 Till 9 § konsumentkreditlagen om kreditavtalet

2.4.1 Allmänt

Av god kreditgivningssed följer att det skriftliga kreditavtalet bör innehålla fullständiga villkor. I villkoren bör klart och tydligt anges vilka rättigheter och förpliktelser som avtalet medför. Villkor och information av väsentlig betydelse för kredittagaren bör särskilt framhållas.

Om en kredit ges på obestämd tid bör detta klart framgå av avtalet.

I kreditavtalet bör tydligt framgå vem som är kreditgivare.

2.4.2 Kreditgräns

Avtalad kreditgräns bör inte höjas utan att kredittagaren ansökt om detta. Av god marknadsföringssed följer att negativ avtalsbindning eller reservationsmetod inte får användas.

2.4.3 Återbetalningstid

Vid kreditköp bör återbetalningstidens längd inte överstiga varans livslängd.

Det belopp som ska erläggas vid varje betalningstillfälle bör uppgå till en sådan storlek att skäligen amortering sker av krediten.

2.4.4 Effektiv ränta

Vid engångskrediter bör den effektiva räntan som anges i avtalet beräknas utifrån det beviljade kreditbeloppet och övriga villkor för den aktuella krediten.

Vid fortlöpande krediter eller kontokrediter bör den effektiva räntan som anges i avtalet beräknas utifrån det beviljade kreditutrymmet och för 50 procent av detta belopp.

Information om den effektiva räntan för den erhållna krediten bör ges senast när uppgift lämnas om att krediten beviljats.

Beträffande effektiv ränta i marknadsföring – se avsnitt 2.3.4

2.4.5 Förtidsbetalning och överlåtelse av fordran

Ett kreditavtal bör innehålla uppgift om kredittagarens rätt att betala i förtid samt om kreditgivarens rätt att överlåta eller pantsätta sin fordran till annan samt att kreditgivarens medgivande krävs om krediten ska kunna övertas av någon annan.

Kreditgivaren bör i samband med överlåtelse av en lämnad kredit snarast möjligt informera kredittagaren om sådana konsekvenser av överlåtelsen som är av väsentlig betydelse för denne.

2.4.6 Förlust av kontokort m.m.

Ett skriftligt avtal om kontokredit bör innehålla information om betalningsansvaret vid förlust av kontokortet (obehöriga uttag).

2.5 Till 14 § konsumentkreditlagen om kontantinsats vid kreditköp

2.5.1 Allmänt

Vid kreditköp skall enligt 14 § konsumentkreditlagen en kontantinsats tas ut av köparen i enlighet med god kreditgivningssed. Kontantinsatsen skall motsvara minst 20 procent av varans kontantpris, om inte särskilda förhållanden föranleder något annat.

Som kontantinsats eller del därav räknas inbytesvara som köparen lämnar. Inbytesvara bör värderas enligt god sed på marknaden.

Kontantinsats bör tas ut senast när varan lämnas till konsumenten.

Avser kreditköpet en vara som säljaren eller annan på säljarens uppdrag skall installera hos konsumenten behöver kontantinsats inte uttas förrän 45 dagar efter installationen.

2.5.2 Undantag från kravet på kontantinsats

Kontantinsats behöver inte tas ut i följande fall.

- Vid försäljning på kontokredit eller annan fortlöpande kredit, såvida inte sådan skyldighet följer av annan författning.
- Vid kreditköp utan kreditkostnad eller om kredittiden inte överstiger 45 dagar.
- Vid försäljning av husbyggsats, inredning i kök eller våtutrymme, annat byggnadsmaterial eller teknisk utrustning som skall utgöra fast installation i fastighet (villapannor, värmepumpar etc.) om kontantpriset är högre än hälften av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

2.6 Till 25 § konsumentkreditlagen om återtaganderätt vid kreditköp

Ett förbehåll om återtaganderätt bör endast användas vid försäljning av en vara för vilken kontantpriset är högre än 1/10 av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och för vilken det finns en fungerande andrahandsmarknad.

Dessa allmänna råd träder i kraft den 1 augusti 2004, då Konsumentverkets riktlinjer (KOVFS 2001:4) för tillämpning av konsumentkreditlagen (1992:830) skall upphöra att gälla.

På Konsumentverkets vägnar

KARIN LINDELL

Eva Westberg

Beräkning av effektiva räntan

A. Engångskredit

Med engångskredit avses en kredit som inte är löpande. I, II och III nedan gäller endast vid marknadsföring av engångskrediter.

- I. Med beaktande av villkoren (kreditränta, tillägg, avgifter och kredittid) för den marknadsförda krediten bör den effektiva räntan beräknas för en kredit som motsvarar standardbeloppet.
- II. Kredittiden bör vid beräkningen antas vara fem år.
- III. Uppläggningsavgift eller annan kreditkostnad som tas ut på kreditens utbetalningsdag, bör anses betald vid första betalningstillfället.
- IV. Av förordningen (1992:1010) om effektiv ränta vid konsumentkrediter framgår hur den effektiva räntan ska beräknas.

B. Löpande kredit/kontokredit

Löpande kredit innebär en rätt för kredittagaren att fortlöpande utnyttja ett kreditutrymme. I, II och III nedan gäller endast vid marknadsföring av löpande krediter/kontokrediter.

- I. Det valda standardbeloppet antas utgöra kreditbeloppet. Med beaktande av villkoren (kreditränta, tillägg, avgifter och kredittid) för den marknadsförda krediten bör den effektiva räntan beräknas för en kredit som motsvarar standardbeloppet. Vid beräkningen antas standardbeloppet bli omedelbart utnyttjat i sin helhet.
- II. Kredittiden bör vid beräkningen antas vara fem år med månadsvis återbetalning
- III. Eventuell uppläggningskostnad eller annan kreditkostnad som tas ut på kreditens utbetalningsdag, bör anses betald vid första betalningstillfället.
- IV. Av förordningen (1992:1010) om effektiv ränta vid konsumentkrediter framgår hur den effektiva räntan ska beräknas.

Postadress	Gatuadress	Telefon	Telefax
118 87 Stockholm	Rosenlundsgatan 9	08-429 05 00	08-429 89 00
Webbplats: www.konsumentverket.se			

Edita Norstedts Tryckeri, Stockholm 2004